

02

ಬೋಧನೆಯಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಐರ್ಮೇಶ್

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಶಳಿ ಮತ್ತು ನಾನು ಈಗಲೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಶಾಲೆಯು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನಾನು ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅರಧಿಸಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಳಿವುದಾದರೆ, ನಾನು ಪ್ರವಿಧಾಮ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವಾತಾವರಣ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೌಲ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಗಳಿಯನ್ನು ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದೇ ರೀತಿಯ ವಾತಾವರಣ ಇದ್ದರೆ ಯಾವ ಮಕ್ಕಳೂ ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಇದೇ ಪೂರ್ವಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಹಚ್ಚಿನ ಅನುಭವಗಳು ಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೋಪ ತರಿಸುವ ಮತ್ತು ಹೇವರಿಕೆ ಲಂಬಂಬುಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನೂ ಅವರಂತಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ತನ್ನ ಶಾಲಾ ದಿನಗಳನ್ನು ನೇನೆಸಿಹೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆ ರೀತಿ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಬಾರದು ಹಾಗಿರಬೇಕು ನನ್ನ ಶಾಲೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗುರುವಿನ ಮಾತುಗಳು ಜಳ್ಳಿಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ - ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಯುವ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅವರನ್ನು “ಗುರುಗಳೇ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ, ಗುರುಗಳು ಏಕ ಬೇಕು?” ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಅವರು ನಗುತ್ತೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ, “ಗುರುಗಳಿಂಬುವರು ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ನಿಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿರುವುದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಹೋಪುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.” ಈ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರಾರಿದವು.

ಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿನ ಜಳ್ಳಿನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಮಗುವು ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೂಲಕವೇ ಕಲಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮನಗಂಡೆ. ದೇಹವು ಕಲಿಕಿಯ ಪ್ರಥಮ ಸಾಧನ. ದೇಹವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ (ಬುದ್ಧಿಗೆ) ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯು ದೇಹವು ನಡೆಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಒಂದು

ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಹೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದೇಹದ ಅನುಭವಗಳೇ ಸಾಧನ. ನಂಬಿಕೆ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸತ್ಯಸಂಧರೆ, ಸಂವೇದನಾಶೀಲತ್ವ, ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಒಳ್ಳಿಯ (ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ನಡವಳಿಕೆಗಳೂ ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿ) ನಡವಳಿಕೆಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆತ್ತವೆ. ಮಗುವು ಸ್ವಃತಃ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಶೀಪ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಗುವು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಕಲಿಕಿಯು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮಗುವೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಕೇಲಸವಾದರೂ ಏನು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಯಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಗಳು ಮಾರು ವರ್ಷದವಲ್ಲಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ಅವಳ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಆಶ್ಯಾಯಿಕೆಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತಳಾದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವಳು ನಮ್ಮ ಹಸುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಳ್ಳಿಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಹಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಷ್ಟು ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಹಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಹೂವಳಿಲ್ಲಿರುವ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿನೋಡಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯಾದ ಮಕರಂದವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು! ಹಲ್ಲಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅವಳು ಯಾವ ಹಲ್ಲು ಯಾವ ಜಾತಿಯ ಹಲ್ಲು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಲ್ಲನ್ನು ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ನೀಡಿದರೆ “ಇದಲ್ಲ, ಬೇರೆಯದನ್ನು ನೀಡು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಗ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಏನೋಡೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬಿಡ್ಡಿರುವ ಶ್ರೀಕೋನಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕಡಪಾ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ಅದನ್ನು ಬೀಳಿಸುವ ಆಟದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರದ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬೀಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ತುದಿಯನ್ನು ನೂಕಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಮನಗಂಡ. ಅವನು ಕೆಲವು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ ಮತ್ತು ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬೀಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ತುದಿಗೆ ತಾಗುವಂತೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಅವನು ಒಂದು ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಈ ಜಟಿವಟಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು! ಹಲವಾರು

ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿಕ್ಕ ಮನುವನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ಅವಧಿಯ ಕೇವಲ ಆರು ನಿಮಿಷಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ರುಜುವಾತಾಗಿರುವ ಅಂಶವು ಮಿಥ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರಿತು!

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ನಾನು ಕಲಿಸುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕಲಿಯುವುದು ಬಹಳಷಿದೆ ಎಂಬ ತೀವ್ರಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ನನ್ನಿಂದೇನಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿದ್ದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಓದುವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕೌಶಲ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಅವರಿಗೆ ಕಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಮತ್ತು ಆವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎನ್ನೋಕ್ಷೇತ್ರೇವೀಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಮುದುಕಿಕೊಡುವುದು ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು.

ಮೂಲತತ್ವ

ನಾನು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅವರವರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮುಂಚೆಯೇ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಮಾಂಟೆಸ್ನೇರಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ತರಗತಿಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪಾತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಅರ್ಕೆಳಿತ ಹಲ್ಲಗಳನ್ನು ಹಾಸುವುದು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಕೇಟನಾಶಕಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳ ಆಯ್ದೆ ಮಾಡುವಿಕೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಕರ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ನಾವು ಮೂಲತಃ ಕೃಷಿಕರಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದವು.

ಕೇಟಗಳ ವಿಶೇಷತೆ

ಈಗ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮೂಲತತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಗೋಚರವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವು ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಿದ್ದತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಹಲವಾರು ತತ್ತ್ವಾಸ್ತಾಸ್ಥಿತ್ವರು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆವರು ತಮ್ಮ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ತೀವ್ರಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವು ಮನುಷ್ಯನು ಮಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವದ ನಿರಂತರತೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯತೆಯ ಒಂದು ಜೀವಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವಿ ಜೀವಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ, ಸೂರ್ಯ, ಜಲ, ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ವಾಯುವಿನ ಉದ್ದೇಶ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವು ತನ್ನ ನಿಯಮಿತ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬದುಕುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಾಸ್ವದ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇವರಡರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಬರುವ ಇನ್ನಿತರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಒಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದುರಾಸೆ ಎಂಬ ಪಿಡುಗನ್ನೂ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲರೆಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ಭಾಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದ ಸಂತ್ತು ಮತ್ತು ಸಂತೋಷ ಈ ರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವೂ ಕೊಡ ತಾನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಆವರಿಸಿರುವ ಭೂಮಂಡಲ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದೇನೇ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅರಿತಿತ್ತು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಬೇಸಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಮೂಲ ಅಂಶ. ಇದೇ ಮಾನವನು ಮೊದಲು ಕಲಿತ ಕಲೆ, ಕೌಶಲ, ವಿಜಾನ ಮತ್ತು ಅಥವಾವಸ್ಥೆ, ಕೃಷಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣೀಯತೆಗಳ ವಿಕಸನದ ತಳಹದಿ. ಈಗ ಮಾನವನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಯಾರೋಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಡ ಒಳ್ಳಿಯಾದನ್ನು ಮಾಡಲಾರದ ಯಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ನೋಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರೋಬ್ಬರೂ ಬದುಕಳಾರರು. ಈ ಒಂದು ಸರಳ ಸತ್ಯವು ಬದಲಾಗಿದ್ದರೂ ಕೊಡ ಸಮಾಜದ ಮನುಷ್ಯರ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಜೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದ ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕೃಷಿಯು ಒಂದು ಗೌರವಾರ್ಥ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಂತ

ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಕೇಟನಾಶಕಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಎಚ್ಚರಿಕಾ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ರಸ್ತೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಜನರು ಮಣ್ಣ, ನೀರು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಜನರು ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಾರ್ಮಿಂಗ್, ಓಪನ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಎಕಾನಮಿ (ತೆರೆದ ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಅಧ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಅಧಿವಾ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದ ಮತ್ತು ಅವರು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮನ್ಯತೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀಸಾಯವನ್ನು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಗೆಸ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಇಂಜಿನಿಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ “ರ್ಯೂತ್” ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸೇರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಉಗಮ (ಹುಟ್ಟು)

ನಾನು ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದ್ದೇನೆ. 20 ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಬೈ ಜೀವನವು ನಗರ ಜೀವನದ ಹಲವಾರು ಆಯಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ವಾಸ್ತವತ್ತಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಸರ್. ಜಿ. ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಟ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಟ್ ಡಿಗ್ರಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯ ಬಳಿಯಿರುವ ಅರೊವೆಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಡೆಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಪರಿಸರ-ಸೈರ್ಕಲ್ ನಿರ್ಮಾಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯತ್ತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಳೆ ಇಸಾಯಿ ಅಂಬಲಮಾರ್ಗ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉಮೇಶ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆ. ಜೆನ್ಸೆನ್ ಐಬಿಟ್ ಇಂದ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿ. ಟಿ. ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವು ಸ್ವಂತ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ, ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸಿದೆವು. 1992 ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಧರ್ಮಪೂರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಂಜರು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ 12-ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಲಿರೀಡಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಣ ಹಾವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿವಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕಾಡು ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಸಂಪದ್ಭರಿತಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೀಳುಬಿದ್ದ 10 ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಲಭ್ಯವಿತ್ತು. ಮೊದಲ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮಳೆಯಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಹಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕಾಡುಜಾತಿಯ ಮರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಶುಆಹಾರ ಯೋಗ್ಯ ಹಲ್ಲಿಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿದೆವು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂಜರಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಅನಿಯಮಿತತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1997 ರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬರಗಾಲ ಆವರಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗಳು ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೇ ಒಣಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಆಗ ನಮಗೆ ರ್ಯೂತನ ಪರಿಪಾಠ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಆ ವರ್ಷ ನಾವು ಮಳೆ-ಆವಲಂಬಿತ ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೆಚ್ಚಬಾರದು ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀರಿನ ಆಶ್ರಯವಿರುವ ಬಂದು ಕೆವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡೆವು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಟನಾಶಗಳನ್ನು ಮಿತಿಮೇರಿ ಬಳಸಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮೇಲದಲ್ಲಿ ವರದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ವರದಲ್ಲಿ ನೈಸಿಗಿಕ ಸಮತೋಲನವು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಉಪರ್ಯೋಗಕಾರಿ ಕೇಟನಾಶ ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಜಿಷ್ಡಿಯನ್ನೂ ಕೊಡ ಹಾಕಬಾರದು ಎಂಬಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದೆವು. 4ನೇಯ ವರ್ಷದ ಹೇಳಿಗೆ, ಭೂಮಿಯ ತನ್ನ ಘಲವತ್ತೆಯಿತ್ತು ಮರಳ ಪಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಳಿವರಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆವು. ಸುಮಾರು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳ-ನಾಳಿನ ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರವಿಧಾಮ ಮಕ್ಕಳ ಕೋಟಗಾರಿಕೆ

ಆಧ್ಯಾರಿಂದ 2000 ದಲ್ಲಿ ನಾವು ರೇಂದ್ರನಾಥ ಕಾಗೋರ್, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಇ. ಎಫ್. ಶರ್ಮಾಕರ್ ಇವರುಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಧರಿಸಿದ ಬಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಮಾರಿಯಾ ಮಾಂಟಿಸ್ಟ್‌ನಾರಿ, ಡೇವಿಡ್ ಹಾಸ್ಟಬ್ಗ್ರಾಂ, ರುಡಾಲ್ ಸ್ಟೇನರ್

ಮತ್ತು ಜೆನೇಂಟ್ ಹಾಗು ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಡೊಮನ್ ಇವರುಗಳು ಬಳಸಿದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡೆವು. 2000 ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 7 ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 90 ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಲಕರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಪಿಲ್ ಅನ್ನೂ ಕೂಡ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಹಾಸ್ಪಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ 30 ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಕೂಡ. ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೊದಲಿಗರು.

ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯು ಎದುರಾಯಿತು. ಪಾಲಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಬೇಕಂಬ ಆಸೆಯಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೋರೆದು ಹೋಗಿ ಜೇಗನೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸಾವಯವರ್ವೋ ಇನಾವುದೋ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವುದು ಬೇಕಿರಲ್ಲ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ - ಈ ಮಕ್ಕಳು ಏನು ಕಲಿಯಬೇಕು? ಇದನ್ನು ಯಾರು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಬೇಕು? - ಎಂಬ ಧ್ವಂದ್ವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ವಾತಾವರಣ

ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾಮಿಕರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ, “ಹೇಗೆ ಕಲಿಯಬೇಕು, ಹೇಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದಲಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅರಿತವನೇ; ಯಾವುದೇ ಜ್ಞಾನವೂ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಗಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸುಶಿಲಿತ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕ ಮಾತ್ರವೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿಜವಾದ ಧ್ಯೇಯವಾಗುತ್ತದೆ.”

ಈ ರೀತಿಯ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಆಧಂಸಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯತಃಕರಾದೆವು. ಪ್ರವಿಧಾಮ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಸಂವೇದನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಪ್ರಜ್ಞಿಗಳನ್ನು

ಕುಗಿಸುವ ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಕಿಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನರಿರುತ್ತಿರುವ ಸಂವೇದನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಅಧ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಉತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತೋರಿಸಿದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮೆಡಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ನಾವು ಯಾರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣರಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಾವು ಜವಾಬುದಾರರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಘಟನೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕ್ಷಾಪಸ್ ಮತ್ತು ಶಾಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಡಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ವಜ್ಞಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ನಗು, ಟೀಕೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಬ್ಬೀಗೇ ಇರುತ್ತೇವೆ.

ಸಂವೇದನಶೀಲತೆಯ ಕೀರ್ಯಾತೀಲತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ತತ್ವ ರೂಪಗೊಳ್ಳಲು ಇದೇ ಸುವರ್ಣದಾಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವೇಂಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯು ಜೀವನದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತಹ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಿಟ್ಟದೆ. ಒಂದು ಮನುವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಾಗೂ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮತ್ತು ಮನುವಿಗೆ ಶಾಲೆಯ

ಸೂರ್ಯನ ನೇರಳು ನೋಡಿ ಸಮಯ ಹೇಳುವುದು

ವಾತಾವರಣ ಅಥವಾ ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಅಂಶಗಳ ಅಂಶಗಳು

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅವಶ್ಯಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಲೆಕ್ಯಾರ್ಯನ್ನು ಇದು ಮೂಲಭೂತ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಿದವು:

ಪಂಚಭೂತಗಳು:

ಸೂರ್ಯ, ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ.

ನಾವು ಬದುಕುಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಇದು ಅಂಶಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಇದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳ ಭೌತಿಕ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲೆಕ್ಯಾರ್ಯಕಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೂಲವಸ್ತುವಿನ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಗಮನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೇ. ಮಕ್ಕಳು ಕಲೆಕ್ಯಾರ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಢೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಆದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಹಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿಸಿಸುವ ಅನಾಯಾಸವಾದ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅಶ್ವಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕಢೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಕಢೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಅಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಚಿತ್ರುದ್ದ ಮೂಲಕ ಬರೆದು ತೋರಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ಬಹಳ ಮಾತಾಪ್ರಾಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಇತರರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೇ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ತರಗತಿಯ ಕೊಡತಯಿಂದ ಹೊರಹೊಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಒಳಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಕಾಗದದ ಪುನರ್ಬಳಕೆ, ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆ, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಗಳಿತದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಕೆಗಳಾದ ಎಲೀಕೆ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ವಿಂಗಡಣ, ಮಾಪನ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಅಳತೆಯನುಸಾರ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ರಚನೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ರಚನೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಂಗೋಲಿಯಂತಹ ಜ್ಞಾನಿತೀಯ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿತದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವಿಕೆಯು ಮಗುವಿನ ಅಂಶಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದು ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯುವುದು ನಮಗೂ ಕೊಡ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿನ

ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಗಿಡಗಳು, ಹಳವುಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಡಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರತೀಗಳು ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತಾವು ವೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದ ಹಾಗೆಯೇ ಇತರರು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಚ್ಚೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಚರ್ಚೆಗಳು, ಅವಲೋಕನಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪ್ರತಿನಿಷ್ಠಿತ ತರಗತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾವು ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಒಂದು ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಅವರು ಜಾಗವನ್ನು ಅಳಿದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾವು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದ ಬೆಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಬೀಜದ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೊವಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎಲೀಸುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಹಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಗಿಡದ ಭಾಗಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಿರುವ ಬಂದ ಕೀಟಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ತೊಟಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಳೆದ ಸಮಯವನ್ನು ತಾವು ಬೆಳೆದ ತರಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಕೆಯ ವೆಚ್ಚದ ವಿಶೇಷವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ನೇಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಎರೆಗೊಬ್ಬರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಿಡಗಳು, ಗಿಡಮಾಲೆಕಿಗಳು, ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ

ବାଗେ ଅଧିକା ଅପ୍ରଗତିରେ ଜୀଷ୍ଣଦିଯନ୍ତିର ଅଧିକା ଗେଲାବୁରିବନ୍ତି
ତଥାରିମୁକ ବଗ୍ରେ ତିଳିଯତ୍ତାରେ କେ ରୀତିରେ ଅନୁଭବଗଳ
ମୂଲକ ଅପର ତମ୍ଭେ ସୁତ୍ରମୁକ୍ତାଲିନ ଵାତାଵରଣାଦିଲ୍ଲି
ବେରେତୁହୋଏଗୁତ୍ତାରେ ମୁତ୍ତେ ଭୌତଳାସ୍ତ, ରଶାଯନତାସ୍ତ, ଜୀବତାସ୍ତ,
ଗୋଟିଏ, ଭାଷାଜ୍ଞାନ ମୁତ୍ତେ ଜିତ୍ରେବିଦ୍ଵିଷୁଵିକେଗଳ ବଗିନ ଅପର ଏଲ୍ଲା
ଜ୍ଞାନଗଳୁ କେ ଅନୁଭବଗତିରେ ବଦମୂଳାଦୁତ୍ତବେ. ଜ୍ଞାନପ୍ରକାଶକୁ
ଅନୁଗୁଣବାଗି ବଦଲାଗୁତ୍ତିରୁତ୍ତଦେ ମୁତ୍ତେ ବେଳିଯୁତ୍ତିରୁତ୍ତଦେ ମୁତ୍ତେ
ଯାବ ଶମ୍ବୁଯଦିଲ୍ଲାଦରୂ ପ୍ରୟୋଜନକେ ବୁରୁତ୍ତଦେ.

ಮುಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಾದ ಸ್ವೇಹವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತಹ ಅಶ್ವಯಥ್ರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಾವು ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂದರ್ಶಕರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 15 ರಿಂದ 20 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರವಾಸವು ಮುಕ್ಕಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾಪನ್ನನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ఈ విధవాద జ్ఞాన సంతోషణా ప్రశ్నియేయ మగువనల్ని
మరుపన్న మూడిసుత్తదే మత్త తమ్మ కలికా పద్ధతిగళు హజ్జిన
జ్ఞానవన్న గాళిసువుదక్క సహాయవన్న మాదివే ఎంబ భావనయు
అవరల్ని సంతోషపన్న రటిమాదుత్తదే. కలియువుదక్కాగి తావు
శాలిగే సేరికొండిరువుదు ఎష్ట సమంజసవాగిదే ఎంబుదన్న
అవరిగే మనవరిచియాగుతదే.

ఈ విధానపు ఎరడు ముల్చి ఉద్దేశగళన్ను హోందించే: మొదలనేయదాగి, మక్కలు శాతీయల్లి పడెదుకోట్టువ

ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವರ ನಿಜಚೆವನಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಎರಡನೆಯದು, ಈ ವಿಧಾನವು ಮಗುವಿನ ಅಂತರ್ಗತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಯಾವುದೇ ಕೆಟ್ಟಿ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಈ ದಿಶಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಷಿಸುವುದು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಟವಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಪ್ಯಂತೋಜಕ ಎಂಬುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳ ತಮ್ಮ ಸರಿಯಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಚರ್ಚೆಗೆ ತರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

ಮಹೇಶ್ವರ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಿಸಿಕೊಳುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಆಯ್ದೀ ವಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮಹೇಶ್ವರ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿ ಅಂತಿಮ ಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ఈ బగ్గె ఏచార నడేసువుదక్కే అవరిగే సాకష్టు సమయిదే మత్తు కేవల దుడ్డు మాదువుదక్కే మాత్ర కేలన మాడబేచు ఎంబ ఒత్తడద వాతావరణివన్ను సహిసికొళ్ళువుదక్కే కలికేయు ఆవరిగే సహాయివన్ను మాదుత్తదే. కేలవు వఫ్ఫగాళ నంతర కృషియివన్ను ఆధరిసిద సరళవాద, ఘనతేయ, ఆధికచవగి తైట్లయివన్ను ఒదిగిసువ మత్తు అధికపూర్వం జీవనవన్ను సాగిసువ మాగ్ఫగాళివన్ను కండుకొళ్ళుత్తారే మత్తు నమ్మ శాలేయింద అవరు పడేదుకోండ మాల్గభు అవర జీవనవన్ను, బెళ్ళకాగిసుత్తాయి.

మించాక్క అవరు సర్గ || ఆకిచేక్కర్ కాలేజినిదిన ఆకిచేక్క పదియిన్న పడిదెద్దారే. ఇవరు హంచిర్లు నుంభీ ఇవరు పాండిచేలి బఱ, ఆచోలివీలీయల్ కళిమే వచ్చడ పరిశర స్వీకి నిమాణ తంత్రజ్ఞానగ్రథ్ కెలన మాటిద్దారే. 2000 రల్ల, అవరు రఫింద్రూధ బృగోలర్, మహాత్మ దాంధి నుండు మరియా మాంచేస్తూలి, డెబిడ్ కాస్టగ్రాం, రుకొల్ఫ్ స్టైనర్ నుండి జానెచ్ కాగు ద్వీనా షోమేలో రచిలద విధానరథన్న బచ్చిలీకొండు ఇ. ఎఫ్. షోమేలర్, లిధాంతరథన్న అధిరిలి ఒండు శాలీయన్న ఆరంభిలదరు. అవరు ఈంగ పరిణామకాలి సాపయివ క్రీ తంత్రజ్ఞానగ్రథన్న అఖవ్యాది పడిలద్దారే నుండు భారతద తమిత్తునాచిన, ధమసులియ నాదరికొడలో ప్రదేశదల్ల నుక్కతీ మానివియ నుండు శిల్పచేంద్రిత శిక్ష పలిసర ఒదినుప కెలన మాడువ మించామ గ్రామించాభవ్యిత్తి ట్రస్టాన్ను నడేనుచేసార్. ఇవరున్న pividham@gmail.com విశాసదల్ల సంపక్తినిబము.